

*Бигалиев Айтқожа
Бигалиевич*

Ғалым-генетик, биология ғылымдарының докторы, профессор, Қазақстан Жоғарғы Мектебі Ұлттық Ғылым Академиясының және Халықаралық Ақпараттандыру Академиясының академигі, Ұлы Британия экологтар қоғамының толық мүшесі Бигалиев Айтқожа Бигалиевичтің 75 жылдық мерейтойына арналған

«ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ГЕНЕТИКА МЕН ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬДЫ БИОЛОГИЯНЫҢ ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдарының **ЖИНАҒЫ**

Қазақстан, Алматы, 25 қаңтар, 2018 жыл

СБОРНИК

материалов международной научно-практической конференции **«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ГЕНЕТИКИ И ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ БИОЛОГИИ»**, посвященной 75-летию ученого-генетика, доктора биологических наук, профессора, академика Национальной Академии Наук Высшей Школы РК и Международной Академии Информатизации действительного члена Британского общества Экологов Бигалиева Айтхажжа Бигалиевича

Казахстан, Алматы, 25 января 2018 года

COLLECTION

of the International Scientific-Practical Conference **«MODERN ISSUES OF ECOLOGICAL GENETICS AND CURRENT BIOLOGY»**
Dedicated to the 75th anniversary of the scientist-genetics, Doctor of Biological Sciences, Professor, Academician of the National Academy of High School of Republic of Kazakhstan and the International Academy of Informatization, ordinary member of British Ecology Society Bigaliyev Aitkhazha Bigaliyevich

Kazakhstan, Almaty, 25th of January 2018

ӘЛ ФАРАБИ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Ғалым - генетик, биология ғылымдарының докторы, профессор,
Қазақстан Жоғарғы Мектебі Ұлттық Ғылым Академиясының
және Халықаралық Ақпараттандыру Академиясының
академигі, Ұлы Британия экологтар қоғамының толық мүшесі
Бигалиев Айтқожа Бигалиұлының 75 жылдық мерейтойына
арналған «ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ГЕНЕТИКА МЕН
ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬДЫ БИОЛОГИЯНЫҢ
ӨЗЕКТІ ПРОБЛЕМАЛАРЫ» атты
халықаралық ғылыми-практикалық конференция
материалдарының
ЖИНАҒЫ

СБОРНИК

материалов международной научно-практической конференции
«АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ
ГЕНЕТИКИ И ЭКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЙ БИОЛОГИИ»,
посвященной 75-летию ученого-генетика, доктора
биологических наук, профессора, академика Национальной
Академии Наук Высшей Школы РК и Международной
Академии Информатизации действительного члена Британского
общества Экологов Бигалиева Айтхажа Бигалиевича

COLLECTION

of the International Scientific-Practical Conference
“MODERN ISSUES OF ECOLOGICAL GENETICS AND
CURRENT BIOLOGY”

Dedicated to the 75th anniversary of the scientist-genetics, Doctor of
Biological Sciences, Professor, Academician of the National
Academy of High School of Republic of Kazakhstan and the
International Academy of Informatization, ordinary member of
British Ecology Society
Bigaliyev Aitkhazha Bigaliyevich

Алматы
«Қазақ университеті»
2018

Майданова Б.Ж., Басыгараев Ж.М. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА ҚАТТЫ ДӘРІЛІК НЫСАНДАРЫНЫҢ ӨНДІРІСІ	100
Майданова Б.Ж., Басыгараев Ж.М. ЦИТОКИНИН ӘСЕРІНЕН АСТЫҚ ТҰҚЫМДАСТАРДЫҢ ДӘНІНДЕ АЗОТ АССИМЛЯЦИЯСЫ ПРОЦЕСТЕРІНЕ ӘСЕРІН ЖӘНЕ ЖАҢА БИОРЕТТЕГІШ ЦИТОКИНИН МЕДИАТОРЫНЫҢ ТҮЗІЛУІН ЗЕРТТЕУ	102
Манкибаева С.А., Есимсиитова З.Б., Даулет К.А., Баяхмет Б.Н., Өскенбай Ж.С., Мырзаханова И.А. СТРУКТУРНО-ФУНКЦИОНАЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА КЛЕТОК ПЕЧЕНИ В ЭКСПЕРИМЕНТЕ	104
Махаев А. МЕРКІ ІРІМШІК ЗАУЫТЫНДАҒЫ СҮТ ӨНІМДЕРІНІҢ ӨНДІРІСІНДЕГІ БИОНАНОТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ҮДЕРІСКЕ САРАПТАМА ЖАСАУ	105
Муканова У.А. НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЛЕЧЕНИЯ БОЛЬНЫХ С НАРУЖНЫМИ НЕСФОРМИРОВАННЫМИ СВИЩАМИ.....	107
Нурмаханова А.С., Домакбаева А, Утешова С., Камшыбаева Г., Атабаева С.Ж. СОЯ СОРТТАРЫНЫҢ ӨСУ КӨРСЕТКІШТЕРІНЕ ТҮЗДЫҢ ӘСЕРІ	109
Нурмаханова А.С., Утешова С., Домакбаева А, Камшыбаева Г., Атабаева С.Ж. СОЯ СОРТТАРЫНЫҢ САЛЫСТЫРМАЛЫ СУ МӨЛШЕРІНЕ ТҮЗДЫҢ ӘСЕРІ.....	110
Оралканова Ж.О., Кулбаева М.С., Тулеуханов С.Т., Қайрат Б.К., Атанбаева Г.К., Тусупбекова Г.А., Сазанова А.А. ЖЫЛДЫҢ КӨКТЕМ МАУСЫМЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖҮРЕК ЖИЫРЫЛУ ЖИЛІГІНІҢ ФУНКЦИЯСЫН ЗЕРТТЕУ	112
Осикбаева С.О., Тулеуханов С.Т. ДЕЙСТВИЯ КУРКУМИНА НА МЕМБРАННЫЙ ПОТЕНЦИАЛ РАКОВЫХ КЛЕТОК ПРОСТАТЫ	114
Сазанова А.А., Кулбаева М.С., Аблайханова Н.Т., Кулбаев Т.Т., Умбетъярова Л.Б., Уршеа Б.И., Оралканова Ж.О. ЕМТИХАНДЫҚ СЕССИЯ КЕЗІНДЕ СТУДЕНТТЕРДІҢ АҒЗАСЫНДАҒЫ КАРДИОЖҮЙЕНІҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ КҮЙІН ХОЛТЕР ӘДІСІМЕН ЗЕРТТЕУ	115
Сайлауова А.М. УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНОЛОГИИ ПОЛУЧЕНИЯ МАСЛА ИЗ СЕМЯН САФЛОРА КРАСИЛЬНОГО (<i>CARTHAMUS TINCTORIUS</i> L.)	117
Саинова Г.А., Акбасова А.Д., Байхамурова М.О. ВЛИЯНИЕ КОМПЛЕКСНОГО УДОБРЕНИЯ-МЕЛИОРАНТА «ВЕРМИСЕР» НА РОСТ И РАЗВИТИЕ КОРНЕПЛОДНЫХ КУЛЬТУР.....	118

Саржігітова А.Т., Курманбаева М.С. <i>GLUTINOSA</i> (L.) GAERTN. ПОПУЛЯЦИЯ ЖАҒДАЙЫНА БАҒА БЕРУ	
Сатханбаев А.З., Аннаоразов Ы.А. ДЛЯ ПРОВЕДЕНИЯ ГЕМОСТАТИЧЕСКИХ ПАРАЕНХИМАТОЗНЫХ ОРГАНОВ	
Тарасовская Н.Е. АНАТОМО-МОДЕЛЬ У ОСТРОМОРДОЙ ЛЯГУШКИ В ОБЛАСТИ	
Тастамбек Қ.Т., Цяо Сяохуэй, Бердібаева Жұбанова А.А. ҚОҢЫР КӨМІР НЕГІЗІН ОТЫНДЫ АЛУ БИОТЕХНОЛОГИЯСЫН ӨЗЕКТІЛІГІ	
Тауасарова М.К., Бактыбаева Л.К., Тұрсын А.Т., Асрандина С.Ш. ЛАТВИЯ АЙХОРНИЯ (<i>EICHORNIA CRASSIPES</i>) БЕЛСЕНДІЛІГІН ЗЕРТТЕУ	
Шалахметова Г.А. АЛЬДЕГИДТЕРДІҢ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДУБОРОТНОСТИ В ЗЕРНЕ РАЗЛИЧНЫХ ГЕНОТИПОВ	
Шерелхан Д.К., Акимбеков Н.Ш., Alzhanuly B., Panzhinskiy E., Khansalyan A. CRISPR/CAS9-TECHNOLOGY-BASED APPROACH TO THE TREATMENT OF DIABETES TYPE I.....	
Annaorazov Y.A., Sathanbayev A.Z. ADHESIONS WITH BIOLOGICAL MOLECULES	
Meyramov G.G., Kartbayeva G.T., Zhumagalieva Z.Z. DESTRUCTION OF PANCREATIC ISLETS AS A MODEL OF DIABETES.....	
Kossalbayev B.D. OBTAINING OF THE CYANOBACTERIA ACTIVE	

СЕКЦИЯ 3 - МОДЕРНИЗАЦИЯ

Бабашев А.М., Татарина Г.Ш. КЕЗІНДЕГІ СТРЕСС ЖӘНЕ ОНЫ ҚОРРЕКЦИЯЛАУ	
Бодыкова И.Н., Айтмағанбетова А.А. ӨРЕКЕТТІҢ ӨРЕКШЕЛІКТЕРІ	

түрлілігімен сипатталады. Сондықтан өсімдік жапырақтарындағы су мөлшерін анықтау маңызды төзімділік көрсеткіші болып табылады.

Сонымен, тұзды жағдайда судың салыстырмалы мөлшері төзімсіз сорттарға қарағанда төзімді сорттарда жоғары болды. Яғни, Алматы және Вита сорттары тұзды жағдайға төзімді болды, ал Ласточка сорты сезімталдық танытты. Тұзды жағдай соя сорттары жапырағындағы салыстырмалы су мөлшеріне кері әсерін тигізгені байқалды.

ЖЫЛДЫҢ КӨКТЕМ МАУСЫМЫНДА СТУДЕНТТЕРДІҢ ЖҮРЕК ЖИЫРЫЛУ ЖИЛІГІНІҢ ФУНКЦИЯСЫН ЗЕРТТЕУ

**Оралканова Ж.О.*, Кулбаева М.С., Тулеуханов С.Т.,
Қайрат Б.Қ., Атанбаева Г.К., Тусупбекова Г.А.,
Сазанова А.А.**

әл-Фараби атындағы Қазақ Ұлттық Университеті, Қазақстан, Алматы қ.
**E-mail: zhanerke.93@mail.ru*

Күнделікті өмірде аса білінбейтін жүрек қызметінің өзгерістері жиі байқалады. Көбінесе науқастар жүрек соғысының жиілігіне, жүрек қызметіндегі ақаулықтарға шағымданады. Тексеріс кезінде жүректің сол жақ қарыншасының шамалы ғана өсуі анықталып, қарынша ұшында жұмсақ, қатты емес систолалық шу естілуі мүмкін. Сондай-ақ, Т тісшесінің төмендеуі, ал кейде теріс (жиі жүректің оң жағы) болуы да мүмкін. Бүгінде аурудың клиникалық белгілерінің біліну деңгейіне байланысты науқастарды топтарға бөлу әрекеттері қарастырылып жатыр. Жылдың маусымдық мезгілдері жүрек қызметіне, әсіресе жыл маусымына байланысты туындайтын метеорологиялық факторлар ерекше кері әсерін тигізеді. Соңғы жылдары студенттерде маусымдық өзгерістерге байланысты жүрек қызметіне шағымдар жиілеп барады. Осындай мәселердің туындауына байланысты жүрек қызметін тексеру жұмыстары қарқынды жүріп жатыр.

Жылдың көктем мезгілінде студенттер жүректерінің тәулік бойындағы физиологиялық күйін зерттеуге ЭКГ әдістемесінің негізінде жұмыс жасайтын Холтер мониторингі әл-Фараби

атындағы ҚазҰУ-ның биология және экологиялық орындалды. Зерттеу жұмыс Хронобиологияның өзектілік мезгілдердегі ағзаның сараптама жүргізу мақсатында жүрек жиырылу жиілігіне жұмыстары жүргізілді, статистикалық мәліметтер алынды.

Жылдың көктем маусымының жиілігінің максималды мәні 16:00 уақытында тіркелгенін, ал 04:00-06:00 сағат аралықтарында теріс ең төмен мәнді көрсететін жұмыстары биофизика және физиология (Тулеуханов С.Т., Кулбаева М.С.) жұмыстарында анықтаған болса да, әдеби деректерде берілген мәліметтер күйге өтуінің көрінісін береді. Шелердің қызметі минималды деңгейде тәжірибелер де жеткілікті. Спектрдің тәуліктік спектрінің диапазоны 24:00 аралығында тербелмелірек жүрек жиырылу жиілігі - 77,0-80,0 беледі. Ал, 08:00-11:00 уақытында жиі байқалып тұр. Түнгі уақыт аралықтарында жүректің жиырылуы төмендегені анықталды. Алынған мәліметтер мезгілде ағза сергек қимылдауына байланысты, тыныштық күйге өтуінің жоғарғы мәндері тіркелгенін байланысты, тыныштық күйге өтуінің төмен мәндері тіркелгенін көрсетеді. Қорыта келе көктем кезіндегі жүрек жиырылуы бойынша сараптама жүргізілді.